Kekäläinen Antti
Järvenpää Soila

6.11.2024

Ecofin-neuvoston 5.11.2024 ja Euroryhmän ja laajennetun kokoonpanon 4.11.2024 kokoukset, Bryssel: Yhteenvetoraportti

Kokous: Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 5.11.2024 ja Euroryhmä 4.11.2024, Bryssel

Neuvosto hyväksyi kompromissin digiajan arvonlisäverotuksen paketista (ViDA). Euroopan parlamentilta on vielä pyydettävä uusi lausuma, sillä ehdotuksen sisältö on siinä määrin muuttunut alkuperäisestä. Puheenjohtaja ja komissio kertoivat myös ajankohtaisista rahoitusmarkkinasääntelyhankkeista.

Talouden elpymisen asiakohdassa kuultiin komission tilannekatsaus elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpanosta sekä hyväksyttiin Tšekin ja Alankomaiden päivitetyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat.

Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutuksia koskevassa asiakohdassa komissio kertoi 25.10.2024 saavutetusta G7-sovusta ERA-aloitteeseen liittyen, jossa vahvistetaan G7-kumppaneiden tuki Ukrainalle. Kaikki puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot, Suomi mukaan lukien, toivottivat G7-sovun ERA-aloitteesta tervetulleeksi. Tämän lisäksi useampi jäsenvaltio, mukaan lukien Suomi, muistutti, että EU:n pakoteregiimin uusintasykliä tulisi muuttaa.

Euroopan finanssipoliittinen komitea esitteli ministereille komitean vuosiraporttia. Tämän lisäksi neuvosto hyväksyi päätelmät EU-tilastoista sekä kuuli komission ja pj:n suullisen tiedonannon lokakuun G20-kokouksesta. Ecofin-aamiaisella keskusteltiin Draghin raportin veroaspekteista, jossa keskiöön nousi erityisen vahvasti verotussääntöjen yksinkertaistaminen ja hallinnollisen taakan vähentäminen. Neuvoston kokouksen yhteydessä pidettiin vuosittainen EU-EFTA-ministeridialogi, jonka aiheena oli kilpailukyvyn parantaminen, ottaen huomioon haasteet tuottavuuden ja väestökehityksen suhteen.

Euroryhmässä saatiin katsaus makrotalouden tilanteeseen ennen komission 15.11. julkaistavaa syysennustetta. Euroryhmän pankkiunionikokoonpanossa ministerit kuulivat yhteisen valvontamekanismin ja yhteisen kriisinratkaisuneuvoston puheenjohtajia osana niiden puolivuosittaista raportointia. Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa keskusteltiin kilpailukyvystä ja hyväksyttiin tätä koskeva julkilausuma. Pääomamarkkinaunionia koskevassa keskustelussa ministerit keskustelivat euroryhmän julkilausuman toimeenpanosta, ts. miten parhaiten arvioida säännöllisesti Euroopan pääomamarkkinoiden toimintaa sekä seurata EU:n ja kansallisten toimien edistymistä.

Ministeritason dialogi EFTA-maiden kanssa

Vuosittaisen EU-EFTA-ministeridialogin aiheena oli kilpailukyvyn parantaminen, ottaen huomioon haasteet tuottavuuden ja väestökehityksen suhteen. Norja esitteli EFTA-maiden puolesta yhteisen puheenvuoron, jossa todettiin, että vaikka korkea innovaatioaste on EFTA-maissa vahvuus, demografiset muutokset luovat merkittäviä rakenteellisia haasteita. EFTA-maat korostivat toimia työvoiman tarjonnan lisäämiseksi, teknologian ja innovaatioiden edistämiseksi, kauppasuhteiden vahvistamiseksi ja kestävää kasvua sekä vakautta painottavan vastuullisen finanssipolitiikan tukemista. EFTA-maat korostavat sääntöihin perustuvan kansainvälisen kaupan ja avoimien markkinoiden merkitystä.

Ecofin-aamiainen

Ecofin-ministerien aamiaisella keskusteltiin Draghin raportin verotuksellisista aspekteista. Keskustelussa keskiöön nousi erityisen vahvasti verotussääntöjen yksinkertaistaminen ja hallinnollisen taakan vähentäminen. Lisäksi keskusteltiin verokannustimiin ja energiaverotukseen liittyvistä näkökulmista. Verotusasioiden päätöksenteon yksimielisyydestä jäsenvaltiot eivät olleet valmiita luopumaan.

Ecofin-neuvosto

Arvonlisäverotuksen nykyaikaistaminen digiaikana (digiajan alv)
a) Direktiivin muuttaminen arvonlisäverosääntöjen mukauttamiseksi digiaikaan
b) Asetuksen muuttaminen digiajan edellyttämien alv-alan hallinollista yhteistyötä koskevien järjestelyjen osalta

Puheenjohtaja kertoi lyhyesti digiajan alv-paketin sisällöstä ja taustasta. Pj. on jatkanut kompromissin etsimistä aiempien puheenjohtajien työn pohjalta ja nyt ollaan pääsemässä sopuun, kunhan viimeiset-kin varaumat jäsenvaltioilta saadaan poistettua. Samassa asiakohdassa a ja b kohtien lisäksi käsiteltiin myös digiajan alv-pakettiin kuuluva kolmas ehdotus täytäntöönpanoasetuksen muuttamiseksi tiettyjä alv-järjestelmiä koskevien tietovaatimusten osalta.

Komissio kiitti puheenjohtajaa sekä edellisiä puheenjohtajia kovasta työstä asian edistämiseksi ja sovun saamiseksi. Tämä on tärkeä paketti ja iso askel saada asiaa eteenpäin; paketti yksinkertaistaa ja koordinoi arvonlisäverotusta EU:ssa. Parlamentilta tarvitaan vielä lausuma, mutta sitten työtä päästään jatkamaan ja on tärkeää, että säännökset saadaan pian voimaan ja päästään ottamaan käytäntöön. Espanja kertoi jättävänsä lausuman pöytäkirjaan.

Puheenjohtaja lopuksi myöskin kiitteli vielä kaikkia työstä, ja muistutti, että parlamentilta on pyydettävä vielä uusi lausuma, sillä ehdotuksen sisältö on siinä määrin muuttunut alkuperäisestä. Sopu on nyt kuitenkin saavutettu ja prosessi jatkuu tästä.

Muut asiat/ Tilannekatsaus vireillä oleviin rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeisiin

Puheenjohtaja totesi, että se on valmis aloittamaan kolmikantaneuvottelut pankkien kriisinratkaisupaketista, vähittäissijoittajastrategiasta, valvojien raportointivelvoitteista sekä vertailuarvoista. Komissio kehotti neuvostoa pitämään yllä hyvää neuvotteluvauhtia vielä avoinna olevissa ehdotuksissa ja mainitsi erityisesti maksukyvyttömyyspaketin, missä neuvottelusovun löytyminen vaatii vielä lisäponnistuksia kompromissien löytämiseksi. Tuleva puheenjohtajamaa Puola totesi, että se tulee keskittymään kaikkien yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen tulevalla puheenjohtajakaudellaan.

Taloudellinen elpyminen Euroopassa
a) Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano
b) Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset

Puheenjohtaja kertoi, että komissio esittelee tilannekatsauksen sekä Tšekin ja Alankomaiden päivitetyt suunnitelmat. Tämän lisäksi komissio esittelee lyhyesti Italian päivitettyä suunnitelmaa, joka ei ehtinyt tähän Ecofin-neuvostoon hyväksyttäväksi.

Komissio aloitti toteamalla, että se julkaisi 3. vuosiraporttinsa elpymis- ja palautumistukivälineestä 10.10.2024. Komission mukaan raportti osoittaa, että toimeenpano on kiihtynyt ja komissio arvioi, että 300 mrd. euron raja rikkoontuu vuoden loppuun mennessä. Raportissa tunnistetaan jäsenvaltioiden hallinnollinen taakka, jonka suhteen komissio on tehnyt kesällä jo korjaavia toimia. Näiden toimenpiteiden avulla pyrittiin yksinkertaistamaan hallinto- ja valvontamenettelyjä. Komissio pyytää jäsenvaltioita kiihdyttämään toimeenpanoa.

Komissio totesi, että sekä Alankomaiden että Tšekin päivitykset ovat kohdennettuja päivityksiä eikä niillä ole vaikutusta alkuperäisten suunnitelmien kunnianhimoon. Myös Italian suunnitelman päivitys on hyvin kohdennettu ja se on tarkoitus hyväksyä maatalous- ja kalastusneuvostossa.

Puheenjohtaja totesi lopuksi, että neuvosto hyväksyi Tšekin ja Alankomaiden päivitetyt suunnitelmat.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Puheenjohtaja totesi, että Ukrainan lainayhteistyömekanismia ja poikkeuksellista makrotaloudellista rahoitusapua (MFA) koskeva asetusehdotus astui voimaan 29.10.2024.

Komissio totesi, että IMF:n tuoreen arvion mukaan Ukrainan rahoitusvaje on ensi vuonna noin 41,5 mrd. dollaria, joka on siis 15,6 mrd. dollaria korkeampi kuin IMF:n edellinen arvio. Lisätukea tarvitaan ja siksi toivottaa tervetulleeksi sovun G7-ryhmän ERA-aloitteesta. Komissio kannustaa puheenjohtajamaa Unkaria viemään pakoteregiimin uusintasyklin pidentämistä koskevaa ehdotusta eteenpäin, koska uusintasyklin pidennys on myös EU:n etu tuoden ennustettavuutta, vakautta ja pienentäen jäännösriskiä. Pidennyksen seurauksena Yhdysvallat poistaisi riskipreemio-vaatimuksensa, joka on edellytyksenä sen antamalle ERA-lainalle. Komissio totesi, että vaikka Venäjän talous on jatkanut kasvuaan, niin hidastumisen merkkejä on ilmassa. Komissio korosti, että EU:n pitää tehdä pakotteiden kiertämisen estämisen suhteen enemmän työtä.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa kaikki puheenvuoron pitäneet jäsenvaltiot, Suomi mukaan lukien, toivottivat G7-maiden sovun ERA-aloitteesta tervetulleeksi. G7-puheenjohtajamaa Italia totesi, että G7:n ERA-sopu on EU-lainsäädännön mukainen ja kiitteli komissiota hyvästä työstä sen suhteen. Italia toivoo, että pakoteregiimin uusintasykliä voidaan vielä nopealla aikataululla pidentää ja sai tälle tukea useilta jäsenvaltioilta Suomi mukaan lukien.

Euroopan finanssipoliittisen komitean vuosiraportti 2024

Professori Thygesen esitteli Euroopan finanssipoliittisen komitean (EFB) komitean 8. vuosiraporttia, joka julkaistiin 2.10.2024. Kyseessä on nykyisen EFB:n toimikauden viimeinen raportti neuvostolle. Thygesen valitteli, että EU:n finanssipoliittinen ohjaus keskittyi pikemminkin kysynnän ylläpitämiseen kuin rakenteellisten alijäämien korjaamiseen. Thygesen kritisoi komissiota siitä, että se käytti epävarmuutta perusteluna yleisen poikkeuslausekkeen jatkamiselle, kun sen poistamiselle olisi ollut perusteet jo vuonna 2021, ja että komissio käytti samaa perustetta epävarmuudesta liiallisen alijäämän menettelyn (EDP) suhteen. Thygesen painotti, että näistä ei saisi muodostua ennakkotapausta. Lisäksi Thygesen valitteli sitä, että itsenäisten valvojien (IFI) rooli jäi uudistuksessa jokseenkin vaatimattomaksi. Thygesen totesi, että nyt olisi syytä keskustella EU:n julkishyödykkeistä ja niiden rahoittamisesta, ml. finanssipoliittisesta kapasiteetista.

Komissio katsoi, että uusi sääntökehikko selkeyttää finanssipoliittista valvontaa ja sen avulla voidaan taklata EFB:n raportissa mainittuja haasteita.

Päätelmät EU:n tilastoista

Asiakohdassa hyväksyttiin neuvoston päätelmät EU-tilastoista, jotka on valmistelu Talous- ja rahoitus-komiteassa ja sen alakomiteoissa. Komissio totesi, että vuosittainen tilastopaketti, joka julkaistiin syksyn aikana, toimii päätelmien taustana. Siinä tarkastellaan tilastotyön kehitystä sekä mahdollisia kehittämiskohteita. Finanssipolitiikan uuden sääntökehikon myötä on tullut lisää tilastotarpeita ja näihin on myös puututtu Eurostatin toimesta.

G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 23.-24.10.2024 pidetyn kokouksen seuranta

Puheenjohtaja totesi, että yksi G20-kokouksen keskeisistä tuloksista oli monenvälisten kehityspankkien (MDB) tiekartta ja tärkeä on nyt säilyttää momentun tämän osalta. Lisäksi G20-kokouksessa saavutettiin edistystä yhteisestä viitekehyksestä velkakohtelun suhteen.

Komissio totesi, että Ukrainan tukemisen suhteen oli laaja kannatus ja tästä on osoituksena G7-sopu ERA-lainoista. Toiseksi, käytiin keskustelua maailmantalouden tilasta ja siinä esille nousi erityisesti maailmantalouden hidas kasvu, erityisesti Euroopassa, sekä kasvaneet velkasuhteet. Myös komissio nosti esiin käydyt keskustelut tiekartasta monenvälisille kehityspankeille. Komissio totesi, että myös IMF:n köyhyyden vähentämisen ja kasvun rahaston (PRGT) suhteen pitää ylläpitää momentumia.

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Riikka Purra ja virkamiesvaltuuskunta

Euroryhmä

1. Makrotaloudellinen kehitys ja tilannekatsaus kansainvälisistä kokouksista

Asiakohdassa euroryhmä sai katsauksen instituutioilta makrotalouden kehityksestä ja näkymistä, mukaan lukien inflaatiokehitys, ja kuuli Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin vuosikokouksissa Washington DC:ssä käydyistä keskusteluista. Talouskehitykseen liittyen komissio kertoi, että maailmantalouden kasvu pysyy maltillisena. Talouskasvuun vaikuttavia epävarmuustekijöitä on paljon. Yhdysvaltain vaaleilla on komission arvion mukaan suuri vaikutus vuoteen 2025 ja toisaalta EU:n talouteen vaikuttaa useat rakenteelliset tekijät liittyen muun muassa kilpailukykyyn sekä elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanoon. Komissio julkaisee syysennusteensa 15.11.2024.

Euroopan keskuspankki toi esille puheenvuorossaan kasvun hienoisen kiihtymisen, disinflaation jatkumisen ja uusien EU:n finanssipoliittisten sääntöjen toimeenpanon vaikutukset.

Euroryhmä pankkiunionikokoonpanossa

2. Pankkiunionin tilannekatsaus, ml. raportointi operatiivisen puolen asioista

Pankkiunioniin osallistuvien maiden ministerit kuulivat yhteisen valvontamekanismin ja yhteisen kriisinratkaisuneuvoston puheenjohtajia osana niiden puolivuosittaista raportointia. Yhteisen valvontamekanismin puheenjohtaja korosti muun muassa, että vahva pankkisektori voi vauhdittaa kasvua lisäämällä resilienssiä. Niin pankkien suorituskyky kuin niiden kannattavuuskin on parantunut, minkä taustalla vaikuttaa parempi sääntely ja valvonta. Tulevaisuuden uhkakuvia ovat muun muassa kyberriskit, joihin pankit ovat hyvin valmistautuneita, mutta niiden olisi yhteisen valvontamekanismin analyysin mukaan investoitava enemmän. Myös geopoliittiset ja ilmastoon liittyvät riskit vaativat varautumista. Pankkisektori tarvitsisi institutionaalisia uudistuksia, jotta pankkisektorista tulisi kestävämpi. Tähän liittyy läheisesti Basel III täysi täytäntöönpano ja pankkiunionin viimeistely.

Yhteisen kriisinratkaisuneuvoston puheenjohtaja kertoi, miten käytännössä on edistytty yhteisen kriisinratkaisukehikon kanssa. Sen ansiosta on mahdollista likvidoida pankki ilman julkisia varoja, kun tilanteeseen on varauduttu. Hän kehotti varautumaan seuraavaa kriisiä varten. Pankkien likviditeetin parantaminen on tärkeää. Puheenjohtaja korosti vielä, että EVM-sopimuksen ratifiointi auttaisi ja olisi olennainen osa kriisinratkaisua.

Jäsenvaltiot kommentoivat euroalueen pankkijärjestelmän nykytilaa ja tärkeimpiä edessä olevia haasteita. Ministerit keskustelivat myös siitä, mitä on vielä tehtävä pankkijärjestelmän kestävyyden vahvistamiseksi. Euroryhmän puheenjohtaja totesi vielä yhteenvedossaan, että euroalueen pankit ovat nykyään vakaampia ja kestävämpiä, mutta edistystä pankkiunionin loppuunsaattamisessa olisi edelleen jatkettava ratifioimalla EVM-sopimus ja saattamalla päätökseen kriisinhallintakehystä koskeva työ.

Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa

1. Euroalueen kilpailukyky: työn viimeisteleminen

Ministerit hyväksyivät julkilausuman Euroopan talouden kilpailukyvystä. Keskustelussa nousivat esille muun muassa innovatiiviset rahoitusvälineet, yksityisen ja julkisen rahoituksen täydentävyys, julkisen talouden sopeutustarpeet, julkilausuman kunnianhimon taso, kasvaneen globaali kilpailu, yksityisen pääoman houkuttelemisen tärkeys ja vahvemmat tavoitteet pääomamarkkinaunionin suhteen. Euroryhmän puheenjohtaja totesi yhteenvedossaan, että EU tarvitsee sekä rakenneuudistuksia että investointeja kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantamiseksi. Yhtenäismarkkina-alue on edelleen yksi tärkeimmistä vahvuuksistamme.

2. Pääomamarkkinaunioni

Ministerit jatkoivat euroryhmän laajassa kokoonpanossa pääomamarkkinaunionin tulevaisuutta koskevan lausunnon täytäntöönpanon seurantaa. Euroryhmän puheenjohtaja ehdotti vuosittaista keskustelua edistymisestä euroryhmän lokakuun kokoukseen alkaen syksystä 2025. Tätä edeltäisi jäsenmaiden tekemä kevyt raportointi tekemistään toimista, josta komissio poimisi mahdollisia hyviä käytäntöjä. Lisäksi EWG:n ja rahoituspalvelukomitean puheenjohtajat kertoivat työstä, jota komiteoissa on tehty. Eri aihealueiden kanssa etenemisessä on eroja: esimerkiksi kestävän rahoituksen osalta on ilmeistä, että eri lakitekstien välillä on epäjohdonmukaisuuksia, arvopaperistamisessa Yhdysvaltain ja EU:n välillä on eroja muun muassa markkinarakenteessa ja lisäksi eurooppalaisen investointituotetta voitaisiin tarkastella edelleen.

Jäsenvaltiot toivat esille tarpeen edistyä kaikilla tunnistetuilla alueilla niin valvonnassa, maksukyvyttömyyskehikkojen ja alkuvaiheen yritysten rahoitusmahdollisuuksien edellytysten parantamisessa. Komissiolta toivottiin kunnianhimoisia ehdotuksia. Puheenvuoroissa sivuttiin muun muassa arvopaperistamista, oman pääoman ehtoista rahoitusta, sääntelyä ja eurooppalaista sijoitustuotetta, joiden kaikkien muutoksilla olisi tavoitteena kanavoida enemmän rahaa talouden investointeihin. Useat toivat esille jäsenvaltioiden kansallisten hyväksi havaittujen käytäntöjen jatkamista.

Euroryhmän puheenjohtaja totesi yhteenvedossaan, että pääomamarkkinaunionin syventäminen on keskeinen osa työtä Euroopan kilpailukyvyn parantamiseksi.

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Riikka Purra ja EU-sihteeristön päällikkö Marketta Henriksson (VM).